

SZÉKESFEJÉRVÁR.

Társadalmi hetilap.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, iskolatanács, s a tanítók és községi jegyzők egyletének közlönye.

Megjelen hetenkint kétszer: szerdán és szombaton.

A lap ára
házhöz hordással vagy postán küldve:
Egy évre 6 frt. — kr.
Fél évre 3 frt. — kr.
Negyed évre 1 frt. 50 kr.
Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Hirdetmény a bélyegdíjon felül, minden három hasábos petisor: Megrendelőinktől 6 — nem megrendelőinktől 8 kr-ért igrtattatik be.

Lapunk számára hirdetésekkel felvesznek **Budapest:** Hasenstein és Vogler, Lang L. és társa, Weisz Mária.
Bécsben: Opeilik L. és Mosse Rudolf. Hrdlicka Vince.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejérvár” szerkesztőségének (Széchenyi-utca 5-ik sz.) ezimzendők; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak **Klökner Péter** kiadó könyvkereskedésében vétetnek fel. — Nyilttérben megjelenő közlemények után három hasábos petisorért 10 kr. fizetendő.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Gazdasági-egyletünk.

A sajtó folytonos felszólalásai úgy látszik nem hangzottak el pusztába kiáltó szóként, hanem gazdaközönségünk egyes lelkesebb tagjai végre valahára elhatározták magukat a tevékenységre e téren is és gazdasági-egyletünk újra alakítása iránt értekezletet fognak tartani.

Valóban szégyen volt ránk nézve azon egy kedvőség, azon közöny, melylyel épen mint kiválólag földművelő megye gazdasági-egyletünk iránt viseltetünk. — Másutt virágzó gazdasági-egyletek szellemi munkásságot fejtenek ki, gépversenyekeket rendeznek, kiállítások létesítésén munkálkodnak és a mi egyletünk esendesen szunynyadt a lét és nem lét között.

Hazánk anyagilag a legsúlyosabb válságokon ment keresztül, kitéve levén a legnagyobb megrázkodtatásoknak s mindezeket a fejérmegyei gazdasági-egylet, mintha a hazai anyagi viszonyok mit sem érdekelték volna — esendesen élte át.

De mi volt gazdasági-egyletünk ezen életnélküli senyvesztő állapotának oka? Erre kellene felelnünk. Ha őszintén akarjuk e kérdést fejtegetni, akkor gazdaközönségünknek kellene neki törni s annak közönyösségét kellene a legnagyobb mérvben megtámadni s megromni. Gazdasági-egyletünk ezen minden életjelt nélküli szunynyadó állapotának okozója a megyei gazdaközönség volt, mert az egyletnek alaptörvénye 11 ezer forint körül levén, nem lehet mondani, hogy talán pénzalap hiánya okozta az egylet eddigi lethargicus állapotát, de a tagdíjak magassága sem, mert

az meg évenként 2 frt. volt — hanem, mint fentebb mondtuk, egyedül a gazdaközönség fásult állapota — ezen pedig ot is igen közelről érdeklő ügy iránt — volt oka az eddigi mulasztásoknak.

Bámuljuk pedig megyei gazdaközönségünket, hogy saját ügye iránt oly kevésbé érdeklődik, mert hiszen a megyei gazdasági-egylet egyedül azon célra alakult, hogy a gazdasági érdekeket megóvja minden ellen, hogy az ujjor haladásáról a gazdaközönséget cleve tudósítsa, hogy minden jót és hasznost, mi közel vagy távol felmerül meghonosítsa és a gazdaközönség jólétét és érdekeit előmozdítsa ép úgy az anyagi, mint a szellemi téreken.

Ily neves célja lévén az egyletnek csakugyan bámulunk kell a megyei gazdaközönség részvétlenségét; bámulunk kell azt, — hogy épen ezen egyletet, mert több évvel ezelőtt még az országban az elsők közt szerepelt s Fejérmegyére fényt árasztott — oly könnyelműen engedte a lét és nem lét örvényébe sietni. Gazdasági-egyletünk nemcsak gyakorlati kísérletekkel működött közre a gazdaság fejlesztésére, hanem folytonos kiállítások rendezése által a megyei gazdaságat minden ágát iparkodott a haladás terére vinni. E szép tevékenység azonban a közöny miatt egyszerre megszűnt, pedig az imént lemult évek alatt mily fontos tevékenységet fejthetett volna ki épen a nyomorultabb viszonyok közt. Ezen tespedéseért a felelőség súlya a megyei gazdaközönség nagyrészére hárullik, mely az egyletet enyészni engedte határtalan közönye miatt.

A mult ily szomorú és gazdaközönségünket meg-

rovó esetelése után örömmel üdvözöljük azon nemes irányu munkásságot, mely az egylet új életrehozása iránt megindult s e tekintetből már e hó 15-én értekezlet is fog tartatni.

Örülünk azon, hogy megyénk gazdaközönségének buzgóbb tagjai nem nézhetvén közönynyel ez ügyet, az egylet új életrehozása végett a tevékenység terére sikraszálltak. Üdvözöljük ezért e buzgó férfiak működését és egyletünk felvirulását ezen új működéstől, midőn oly tevékeny férfiak veszik kezükbe azt — méltán várhatjuk.

Ujra felviruló egyletünköt igen sok és fontos tevékenységet várunk s az eddigi mulasztások egész halmaza áll, melyeket helyrehozni kell s gyors tevékenység által pótolni az eddigi hiányokat.

Nem eseteljük most részletesen, hogy mit várunk az egylettől, meg fogja az maga is ismerni tevékenységének s egyszersmind további fenállhatásának létfeltételeit. A közel három évi lethargicus álom után tevékeny életnek kell felvirulni.

E lap hasábjain hangoztatva voltak azon nevezetesebb dolgok, melyeket az eddig álomba fekvő egylettől vártunk, de melyek valósítását várjuk folyton-folyvást. A gazdasági- s iparkiallítást, melynek eszméjét évekkal ezelőtt megpendítettük, várjuk újra és újra.

De reméljük, hogy mindezen várakozásoknak az új életrekelő egylet meg fog felelni. — S reméljük, továbbá, hogy a közelebb tartandó értekezlet megfelelő várakozásunknak s az alvó egyletet felébreszti s

TÁRCZA.

Házasság telegráfon.

— Humoreszk. —

Tudvalevő dolog, hogy Párisban — talán nálunk is — legtöbb házasság, hol a hozomány a főszerepet viszi, egy harmadik — egy közvetítő által eszközöltetik. E közvetítők pedig nem egyebek, mint az ugynevezett „kiházásító intézetek.” — A párisi „Journal amusante” egy érdekes humoreszket irt az ily gyorsan végzett frigykötésekről.

Egy ifju ember lép be az irodába.

— Uram! — szól az intézet igazgatójához. — Nincs sok időm rendelkezésemre. Alant bérkocsim vár tehát nem tartózkodhatok sokáig.

— Ön azt kívánja, hogy összeházassam valakivel?

— Igen uram! tegnap olvastam lapjában hirdetését. Hirdetése szerint önnek tehetségében áll egy férfit, egy hölgyet egy nap alatt összeházásítani.

— Bizonynyal uram!

— Ezt alig gondolhatom; s ez nem kevésbé fokozza elhatározásomat az ön közvetítése mellett nősülni. Nevem Froideuse Marcel lyoni bankház hivatalnoka vagyok, tegnap jöttem fel Párisba s csupán azon szándokból, hogy magamnak feleséget keressék. De közben akadályok kénytetnek még ma éjjel távozni s így....

— Ugy holnap reggel bemutathatja ön lyoni üzlettársainak hitestársát.

— Ön bámulatra ejt!

— Nála vannak a szükséges papírok s az atyai beleegyezés?

— Igen, itt vannak.

— Ez csak előnyükre van.

— Tehát mit kell tennem?

— Kéveset, kérem lépjen csak be ebbe a kertbe.

— Hiszen ez egy formális leánynevelde?

— Özvegyek is vannak köztük; azok veres szalagot viselnek vállukon. Ön ezek közül tetszése szerint választhat, a ki tetszik azt nőül veheti.

— Várjunk csak egy kéveset, hadd bigyesztem fel monoklimat. Így! Ah! az a kis barna ott a közepén igen csinos!

— Jól vagyon! Itt van egy rózsabimbó. Vegye ezt s közeledjek feléje kinalja meg vele. Ha az azt keblére tűzi, jele annak, hogy önhöz nőül megy. Jó szerencsét!

Az ifju ember lemegy a kertbe s néhány percz mulva már örömtől sugárzó arecezzal visszatér.

— Elfogadta! — kiáltja.

— Láttam az ablakból. Most áttérhetünk a formalításokra. Kezdjük a kihirdetésnél.

— Hiszen az vagy 3—4 hetet vesz majd igénybe.

— Összeköttetéscink az egyházzal s a törvényszékkel megkönnyítik ezt is. A kihirdetés öt percz alatt megtörténik, mialatt önnek a hivatalos okmányok kézbesitetnek.

— Majd sóbálványnyá változom bámulatomban!

— Azt bizony ne tegye uram, hanem inkább rendelkezék a menyegzői lakoma iránt.

— De vendégek?

— Vendégekre se legyen gondja, azokat szerzek majd én. Lakodalom vendégek nélkül nem gondolható. A vendégek várják már önt a teremben.

— Hiszen én nem is ismerem őket!

— Azok igen derék, kedves emberek. Házam a bizalom háza; legyen tehát gond nélkül. A meghívottak közt lesznek ipja, napja, sógorai s rokonai is. A

szülők minden dëiben eljönnek, után kérdezendő, vajlon leányuknak akadt e már párja, s természetes, számítsa az eshetőségekre, teljes díszben jelennek meg.

— De talán mégis meghíhatnék néhányat barátaim közül, ha nincs ellenére?

— De mikor alatt kocsija vár, minek pazarolnánk az időt?

— Az igaz! Kérem tehát részemre egy asztalt ötven terítéssel megrendelni.

— Igen jól van. Azalatt beléphetnének a terembe a szerződést aláírandó.

Ezzel az intézet igazgatója kinyitja a mellékajtót s belépnek a terembe, hol őket már a jegyző s a vendégsereg várta.

— Uram! — szól a jegyző — mialatt önök távol valának, mi már felolvastuk a házassági szerződést. — A kisasszony 100,000 frankot hoz hozományul és ön...?

— Ugyanannyit!

— Csak az összeget írom be. Így s most sziveskedjék nevét aláírni.

— Egy ministrans gyerek jelenti, hogy a lelkész várja a nászsereget az esküvőre. A násznép a házban levő kápolnába vonul.

A holtomiglan-holtodiglan után kérdé a lelkész az új pártól vajlon kívánja-e a rendes egyházi-beszédet?

— Nem, köszönöm — válaszolá a férj — eléggé ismerem már, hallottam elégszer.

— No csak azért kérdeztem, mert ennek elhagyásával is időt nyernének.

Az esküvő után az ebédlőbe mentek, hol már a gazdagon terített asztalok vártak az éhes vendégsereg. Mielőtt azonban az asztalhoz mennének, vőlegényünk nem fékezhető kíváncsiságát, hogy meg ne kérdezze felesége nevét.

visszaadja a tevékenységnek s vissza a megyei gazdaközönségnek.

A tevékenység élén álló derék férfiak oly nevek, kikről sokat remélhetünk és hisszük is, hogy reményünkben nem csalatkozunk.

A nők a nemzetgazdaságban.

— Dr. Neumann Armintól. —

(Vége.)

A rend nem adhat ugyan új javakat, de a meglevők értékét megkettőzetheti, nem teremt ugyan semmit, de conservál mindent és ha a nő azon kisebb erőket és hatalmakat birtokába keríti, melyek a rend faktorai, akkor az élet nagyobb jelenségeit is hatalmába fogja ejteni; az idő, a dolog rendjéből lesz az akarat a munka rendje, ebből aztán a nevelés az egész élet rendje.

De a házi rend csak egy fonal Penelope szövészkén, melyhez a nő minden új reggelen újra ülni kénytelen, hogy tovább fonja azon szövetet, melyet mindennap fáradhatlanul felbont; van a háztartásnak még egy másik ellene, melynek kis, de azért erős hatalmát szinte csak a nő bírja fékezni, bármit is alkossunk és bármilyen legyen is a hatalom, melylyel a szolgáltatunkra álló anyagot legyőzzük, ezen anyagban mindig eredeti ereje feléled és azt előbbi állapotába visszahelyezni iparkodik. Az emberi alkotásokban mozogni kezdenek a parányok és tekecsék és végtelen parányi kezükkel a legnagyobb dolgok után nyulnak, feltüntetvén, hogy mily erővel hatnak a nagyra és szépre; ezen parányi erők sújtják a villámot, izzik mint szélvész a hajót, teszik tönkre a vetést és így izzik vészihozó játékkukat a házban, itt a füst teketü az üveget, itt a gőz rongja a keret aranyozását, ott egy pecsét csufítja a posztót, majd az asztal lába török, majd a kabát gombja szakad, s így tart folyton folyton a harc. A romboló hatás eleinte csak kis mérvben mutatkozik, de holnap már a kár nagyobb, holnapután pedig az oly hasznos tárgy egészen haszonvetetlen.

A háztartás ezen ezer elleneivel szembe kell szállni, de ki más lépjen itt a harcra, mint a nő, kinek ez ismét nemzetgazdasági munkásának egy részét képezi. Csak a nő érti az ellenséget törülközővel, porlóval, kefével leküzdeni; a szilárd anyagnak csak ő bírja a tevékenységét nyújtani; csak ő tudja az újat ifjúságában megterteni s a régibe ifju erőt lehelni. Az asszony itt a rendet a tisztasággal párosítja s hogy a tisztaság a nemzetgazdaság terén mily produktív erővel bír, azt egy iron segélyével nagyon könnyen lehet bizonyítani.

Azt hiszem nem fogok ellenvetésre találni, ha azon feltevésből indulok ki, hogy minden darab házi-szer, melyet a rend és tisztaság szabályainak alávetek 9 nap helyett 10 napig, — 9 év helyett 10 évig fog használhatni; hogy így tehát a nő rend és tisztaság által megtakarít 10% et. Ezen 10% et minden családban évenként átlag 5 frtra tehetjük, s ha Magyarországra 3 millió családot számítunk, akkor a nők

— Engem „Marie“-nak hívják.

— S engem „Marcel“-nek, válaszolá a boldog völegény, mialatt Marcel s Marie sokat jelentő pillanatok mellett szívélyesen kezelt szoritottak.

A jó étek, a bor, pezsgő kedvre gyújtá a vendég-sereget s nem egy humoros felköszöntés s jó kívánat mondatott az ifju párra.

— E toastok is be vannak véve a számlába? kérdi a völegény az igazgatót.

— Igen!

— Háza egy minta-intézet, engedje meg, hogy kezét megszoríthassam.

A férj még megvárta míg a kávé s likört felhordták, akkor felemelkedett.

— Igen tisztelt vendégeim! Engedjék meg, hogy becses körükből oly gyorsan távozni kénytelenítettém. Már említém, hogy kocsim alatt vár — hisz az várhatna is, de a vonat nem vár — s nekem pedig ma éjjel okvetlen vissza kell utaznom a vonattal, mely 9 óra 17 $\frac{1}{2}$ perczkor Lyonba megy.

Az új házastársat lekísérik egész az alatt álló kocsiig — még a kocsis is virágcsokrot viselt gomblyukában, mily előzőkenység!

Mikor az ifju pár a kocsi alá lépett egy éltes hölgy könyvelővel szemekkel nyomul közibük s „tegye boldoggá leányomat“ kiáltja.

— Kit?

— Leányomat!

— Ah, hiszen ez a napamasszony! bocsánat még eddig nem volt szerencsém ismerhetni, de Lyonban látjuk egymást. Itt van névjegyem.

S elrobogtak.

Csengery Gyula.

Magyarországon a házi tisztaság és rend által megtakaríthatnak évenként 15 millió forintot, 10 évben 150 millió forintot; — megtakaríthatnának 150 milliót, még pedig egészen negative, minden sajátképeni termelés nélkül, csupán a meglevőnek jobb fenntartása által; — s ha ezen negativ megtakarításhoz hozzászámítjuk, még azon pozitív nyeresémet, melyre a nők a bevétel s kiadás közzhangzába hozása által szert tehetnek, akkor ezen összeg 2 szer és 3 szor annyira fog rugni.

Hogy ezen számításban nincs túlzás, azt legjobb ban illusztrálhatjuk egy példával:

Vegyünk csak pl. ezen 3 millió család 10 millió inggel bír, minden ingre tegyünk 3 méter vásznat; a métert 45 kr-ával számítva kitesz azoknak értéke 13 $\frac{1}{2}$ millió forintot. Ha most vesszük, hogy a kellő kijavítás által ezen ingeket legalább is 10% tel hosszabb ideig használhatom, akkor matematikai bizonyossággal mondhatjuk, hogy a magyarországi házi-asszonyok tü és ezérnával ingekben 1.350.000 forintot takaríthatnak meg.

Ha ehhez számítjuk mennyit takaríthatnak eszerint a többi fehérneműekben, ruhában, butorokban s egyéb házi-szerekben, akkor azt hiszem, hogy a fenti számítás alapos volta kétségteljes.

Vagy vegyünk egy másik példát. Mily kicsiny-séget képez 10 kr., s mily könnyen dobhat ki egy háziasszony naponta 10 kr., — de ezen 10 kr. éven kint 36 frt. 50 kr-ra rug, s ha 3 millió háziasszony naponként improductíve elpazarol 10 kr., akkor az ország naponként 300.000 frtot veszít, valóban ez igen komoly s gondolkodásba ejtő valami!

Ne vegyék tehát rossz néven igen t. hölgyeim! hogy mai felolvasásomban éppen a nőket a tudomány tárgyává tettem! ne vegyék rossz néven, hogy kimutatni iparkodtam, hogy a nő a férfi előtt még más becses is bír, mint a mennyit neki szerelme tulajdonít; ne vegyék rossz néven, hogy a nőkre is, kik ugyan legértékesebb kincsünket képezik, a productió és consumtio triviális fogalmait alkalmaztam; mert legyenek meggyőződve, hogy bármily fontosnak tartuk is a nő nemzetgazdasági értékét, meg vagyunk arról győződve hogy a nő munkálkodása e téren nem meríti ki a nő missióját, s hogy sohasem fog a nő előttünk csupán egy lélek nélküli gazdasági testet képezni; az anyagi érdekeknek nagy hatalmuk van ugyan, de nem bírnak minden hatalommal fölöttünk, — ezen hatalommal csak karöltve a szellemmel bírnak, a szellemmel, mely az anyagi javakat áthatja, s azoknak élvezetét nemeseíti; s a házasságban ezen szellem a szép, a nemes, s ezen szép s ezen nemesnek legpraegnansabb képviselője a nő. Ezt mindenki érzi, mindenki ismeri.

S miután mai felolvasásomban csupán a nő anyagi értékét elemeztem, — leszek oly bátor az esetben, ha szíves elnézésükkel és türelmükkel meg fognak tisztelni, — egy jövő felolvasásomban a nő szellemi és aesthetikai becséről értekezni.

A színházi választmány évi jelentése a közgyűléshez.

A múlt hó 30-án tartott közgyűlés lefolyását lapunk múlt számában közölvén, szükségesnek találjuk az ekkor felolvasott s igen tapintatos összeállított jelentést is, hogy a közönség a színházról kellőleg tájékozva legyen közölni. — A jelentés következő:

Tisztelt közgyűlés!

Bár mennyire óhajtottuk is rendes évi közgyűlésünket már korábban, jelesen az alapszabályokban kitűzött határidőben megtartani, e szándékunk kivitelele részvény-társulatunknak az új kereskedelmi törvény folytán szükségessé vált újja szervezésével, illetőleg alapszabályainak módosításával s újból összeállításával járó s hosszabb időt igénylő előmunkálatok leküzdhetlen akadályokat gördítettek; s ezért mindenekelőtt eme bár igazolt halasztásért batorodunk szíves elnézésüket kikérni.

Tisztelt közgyűlés! Mint alapszabályaink is jelzik s tudni méltóztatik, részvény-társulatunk főcélja a magyar színészetnek, mint nemzeti nyelvünk és irodalmunk fejlesztése egyik legbiztosabb tényezőjének fölvirágoztatásában állvan; első sorban a színészet körében előfordult kiválóbb mozzanatokra leszünk bátrak becses figyelmüket fölívni.

Köztudomásuk t. közgyűlés azon súlyos anyagi csapások, melyek hazánkat és így városunkat is a lefolyt években sújtották és bizonyára nem meglepő, hogy ezen általános ismert és érzett körülmények a színészet óhajtott fölvirulására is kedvezőtlen visszahatással voltak és ha mégis, ezek dacára a színház városunkban az imént lefolyt évben nem hanyatlott, ez áldozatkész közönségünk kitaratása mellett, főleg a volt színházgató Károlyi Lajos urnak számítható be érdemül; ki becsületes és jóakaratu eljárásával s elvállalt kötelezettségeinek pontos és lelkiismeretes betöltésével, nemcsak jó hírnevét tartotta fenn városunkban, hanem érzékeny veszteségei mellett hozott áldozatait, különösen pedig Bulyovszkiné és Soldosné asszonyoknak, színésztünk történelmében korszakot jelelő fölépítésével őszinte és osztatlan elismerésünket érdemelte ki s csak sajnálnunk kell, hogy a közönség és választmány minden támogatása, sőt egyesek valóban önfeláldozó fáradozása és buzgó közreműködése dacára a panaszlott viszonyokkal szemben, az anyagi siker a hozott áldozatoknak meg nem felelt.

E szomorú anyagi körülmények között — annál nagyobb köszönettel kell adoznunk, szab. kir. Székesfejérvár városa — minden szépet és nemesért lelkesülő közönségének, azon dícséretes elhatározásért, hogy a választmány által a színészet segélyezése tárgyában hozzá beadott kérvény folytán, 500 frtnyi évi segélyt kegyeskedett megszavazni, mely ténynyel egyrészt töle tölhetőleg iparkodván a volt színházgató érzékeny veszteségeit enyhíteni, másrészt a mennyiben megajánlott subventió a jövőre is kiterjesztetett, ujabban is félremagyarázatlan jelét adván, hogy nemes feladatának színvonalán állva színésztünk ügyét nemcsak folytonos érdeklődéssel kíséri, hanem azt ha kell, egyszersmind áldozatokkal támogatni is kész.

Hálás elismeréssel kell továbbá megemlékeznünk azon valóban fáradhatlan és nemeskeblü egyénéről, kik minden anyagi haszonra kilátás nélkül és egyedül a színház sikeresebb fejlesztése és biztosabb fölvirágoztatása céljából súlyos áldozatok árán egy szinpártoló s szintársulatot szervező együletet alakítva, színházunkat az előttünk álló színidényre bérbevétték.

Bár ez egylet jövőbeni működéséről ma még ítéletet nem mondhatunk, mégis a mennyiben az eddig is 8000 frtot jóval meghaladó tökével rendelkezvén, nemcsak egy párját ritkító ruha- és könyvtárt szerzett, hanem, mint azt a már közzétett névsor igazolja, egy oly szintársulatot iparkodott szervezni, mely a közönség izlésének és műgényeinek megfelelően az ország legjobb társulataival a versenyt kiállja, nem vélünk csalódní abbéli jogosult föltevésünkben, hogy a consortium működése színésztünk szellemi fejlődésére és haladására nézve csak áldásos következményeket eredményezhet s őszintén kívánjuk, hogy rokonszenvvel kísért önzetlen törekvéseit s áldozatait a már is kiérdemlett erkölcsi elismerésen kívül a viszonyok kedvezőbb alakulával bizton remélt anyagi siker is jutalmazza!

Azon reményben, hogy a tisztelt közgyűlés a színháznak a mulibani fokozatos fejlődésére s a jövőbeni kilátására a fenntebbiekben adott beszámolást kielégítőnek találandja, kötelességünkhöz képest most már a részvény-társulat anyagi helyzetére batorodunk irányozni figyelmüket.

Az előterjesztendő s kellőleg megvizsgált, s minden egyes tételében helyeselt pénztári forgalmi kimutatásból, méltóztatnak meggyőződést szerezni társulatunk bevételeiről és kiadásairól.

Igaz, hogy e kivonat s maga a pénztári napló, ugy főkönyv nemcsak ellenőrzi a pénztárnokot s megnyugvást ad, a társulati vagyonnak lelkiismeretes kezelése tekintetében, hanem részletesen kitünteti annak minden ágabani forgalmát a társulat kezdetétől fogva a mai napig; mindazonáltal nem tagadhatjuk, hogy azért még e forgalmi kimutatás a társulat cselekvő s szenvedő vagyoni állapotát kitüntető rendszeres zárszámadásnak nem tekinthető s bár jól tudják, hogy szemben a keresk. törvény ide vágó szakaszával e lényeges hiány pótlása fölülte szükséges s bár felelősségünk tudatában sem jogunk, sem okunk nincs önök előtt eltitkolni társulatunk valódi helyzetét, sőt azt habár más alakban, de azért teljes hiúséggel ezuttal is megfogjuk ismertetni önökkel, mégis határozottan ki kell jelentenünk, hogy társulatunk sajátlagos körülményei között, jelesen pedig a kölcsönsegélyző-egylet közvetítésével mellett még ma, és még 1 $\frac{1}{2}$ évig teljesítendő részvénybefizetés befejeztéig; vagyis a mondott egylettel, a befizetett részvénytökre nézve az 1878-ik évben eszközözlendő végleszámadásig, sem a részvény-töke mennyiségének megállapítására, sem az időközben folyton kevesbedő állapotra nézve, számításunknak teljesen biztos alapja nem lévén, az előirt rendes zárszámadást ezuttal előterjeszteni képesek nem vagyunk.

Ennélfogva önöket ma csak arra kérjük, hogy a számvizsgálói jelentés alapján kiszolgáltattván a fölmentvényt, a rendszeres zárszámadás és mérleg betervezését, egyelőre elhalasztani sziveskednének.

Ezen általános megjegyzés után áttérünk pénzügyi műveleteink és helyzetünk részletes ismertetésére.

(Folytatjuk.)

Hirek.

— Városunk bizottsága ma délelőtt rendkívüli közgyűlést tartott, melynek lefolyásáról e lapok jövő számában hozzuk a részletes tudósítást.

— Acsán — mint múlt számunkban jeleztük — múlt hó 29 én esti 8 óra tájban a község alsó részén felhőszakadás volt, és ennek következtében 1/4 óranyi idő alatt oly árvíz borította el a község lapályosabb részeit, — mint levelezőnk írja, — hogy a rögtön bekövetkezett setétség miatt is, az emberek alig bírták életüket megmenteni. Elragadta a különben is nagy rohamu és robajjal jövő víz az útjában talált asztalokat, kazalokat, garmadákat, kerítéseket, hidakat, ölokat és fúkat; a rom. kath. plebániá lakkház és kert egy pillanat alatt úgy megtelt vízzel, hogy a lovak és szarvasmarhák hasig álltak a vízben, a kertből pedig egy egész méhházat, méhestől elsodort, egy lakkházat egészen összedöntött, 6 pedig és egy pajta s szárazmalom dűlőfélben van; egy megyei köhidat egészen tönkre tett, ugy, hogy nem lehet közlekedni rajta, egy pedig tetemesen megsérült. — A vadli és verebi közlekedési utakat ugy annyira kimosta, hogy vannak gödrök benne, a melyekbe egy házat lehetne állítani.

Borzasztó volt az új setéségében ezen majd 4 óra hosszáig tartó s egyaránt pusztító árvíz dühöngése, az emberek kétségbeesve, sirva és segítségért kiabálva az itéletnap eljöttét hitték, a tavali budai felhőszakadás borzasztóbb nem lehetett mint ez. A községi elöljáróság a mennyire csak lehetett és a közlekedés megengedte minden erélyt kifejtett, hogy a szerencsétlenek lehetőleg segítsen, de a legnagyobb akadály az volt, hogy a község az árvíz által ketté volt szakadva, az árvíz a község közepén volt, s így egyik oldal a másikkal vasárnap reggelig nem közlekedhetett. Emberélet nem esett áldozatul, azonban a kár a kertekben, réteken és különösen a zserúskertekben felhalmozott buza-asztagokban ugy a megsérült házakban oly tetemes hogy azt egy összegben megállapítani mindeddig nem lehetett.

— **A közigazgatási reformok végrehajtásával** egyidejűleg a népiskolai hatóságokról szóló törvény is életbe lép. A közigazgatási bizottságnak ugyanis a tanfelügyelő is tagja s mint az oktatástügy előadója tevékeny működésre van hivatva. Minthogy azonban ez idő szerint számos tanfelügyelő van, kinek kezében két, három, sőt négy megye tanügye fekszik, ellenben csak egy közigazgatási bizottságban foglalhat helyet s minthogy a népiskolai hatóságokról szóló törvény értelmében a tanfelügyelő csak egy megye, ritka kivétellel képen 2 kis megye területén működhetik: emellett fogva számos tanfelügyelő kinevezésére számíthatunk. Ugy tudjuk, hogy az alakulandó helyek betöltésénél az egyedül illetékes tanfőnökökre lesz kormányunk tekintettel, ezáltal vetvén meg közoktatástügyünk haladásának biztos ágát. Ez bizonyára nagy megnyugvást és elismerést keltend mindazok körében, kik a népkulturáját szívőkön viselik.

— **Debreczenben** az 1849. évben aug. 2-án folyt szerencsétlen kimeneteli csata évfordulóját kegyelettel ünnepelték meg s az elesett honvédek sírjait megkoszorozták. — Ohajtandó volna, ha a kegyelet nálunk is nagyobb volna az eddigienél, s igen sajnós, hogy a szabadságharc első győzelmes csatájának helyén, — Pákozdon — még eddig semmiféle emlék sem jelezi a tartozó tisztelet és kegyelet kifejezését.

— **A színházi választmány** első és megalakuló gyűlését Szőgyény-Marich László főispán ur, elnökléte alatt vasárnap tartja a megyeház kistermében. A választmány tagjai reméljük teljes számmal fognak megjelenni. A szakosztályok megalakításánál különösen óhajtható, hogy a szakérőkre figyelem fordítsassék s ha lehet oly egyének állítsanak a szakosztályok élére kik nem consortiumi tagok, hogy így minden esetleges gyanúsításnak eleje vétsessék.

— **Gazdaszat.** Jóska Kornél cs. kir. kamarás ur csói gazdaságából (vasuti állomás Szombathely) a következő takarmány és gabbanemek voltak Kanizsán a „Zalai Közlöny“ szerkesztőségi irodájába megtekintés végett kitéve: 1. Bokharai óriási mézes lóher, sovány talajban is jól diszlik. Ősszel elvetve kora tavasszal már kaszálható egész késő őszig, három évig kitart és egy nagy hold 4—600 mázsa zöld takarmány teremhet. 2. Canadai zab 153 szemmel egy mag után, igen ajánlható faj. 3. Oriási ligomowo zab a mutavány majdnem öles nagyságu, egy szem után lett 170; a föld, melyben termett, 5 év előtt lön megtrágyázva; tehát szalmára és szemre igen szép termést ad. 4. Cap zab a mutaványon egy szem után lett 340 szem 15 hajtással, ezen faj azért legajánlatosabb, mert szalmája etetésre jobb, másrészt pedig több és nehezebb szemet ad, mint e fennemlített fajok. 5. Orosz Szent János rozs, vagy tavasszal, vagy ősszel vethető, első esetben takarmánynak kétszer le kaszálható, a következő évben pedig több és nehezebb magot hoz, mint a közönséges faj, a telet is jobban kitartja. Szalmája pedig 1 láb magasra is megnő és egy szem több hajtást is tesz. Fennirt gazdaságban e fajokból 200 mérő körül lesz eladó és igen kívánatos lenne, ha ezen kipróbált jó gabbanemek minél nagyobb kiterjedésben részesülhének. Ugyan ezen nevezetes gazdasági dolgok — termények a fejmegyei gazdasági-egylet kezdeményezésére — mint halljuk kiállítatni fognak.

— **A palotavárosi olvasókör** bálja alkalmával rendezett sorsjáték eredményét közölve, megjegyezzük még, hogy a nyereménytárgyak a kör helyiségeiben f. évi augusztus 15-ig a sorsjegyek előmutatása mellett délelőtti órákban átvehetők; az azontúl megmaradt tárgyak a kör javára adóttaknak fognak tekintetni.

— **Hercegfalva község** környékén az ott álló mászó huszárök összpontosítván nagyobb hadgyakorlatokat tartanak.

— **Acsai tudósítónk** következőket írja: „Községünk nagyságu Kégl György országgyűlési képviselőnk 1875/6-ik évi képviselői napidij adományából 150 ft. 83 kr. oszt. ért. erejéig részesült, ezen összeget meghatalmazottjaink által mult hó 27-én felvettünk és a községi előjáróság a közgyűlés jóváhagyása reményében ezen összegekre néve akként intézkedett, hogy mint „Kégl György-féle“ szegényalap kezeltessék és egyelőre 6% kamat mellett kölcsönöztessek ki, a bejövő kamatok pedig házi szegények segélyezésére fordítsassék. Ez összeg, most a vízkárosult szerencsétlen emberekre néve, kik házaik megrongálása miatt az utcára kerültek, oly jótékony volt, hogy most ezen pénzzük világban, bár egyre egyre kevés kölcsön jutott, mégis annnyival ér fel, mintha az árvíz előtt huszszorta

annnyit kaptak volna. Hálát és köszönetet is rebegetek a szerencsétlenek a jótéteményezőnek, kérévén a minlatót, hogy nemeslelkű jótéteményeit ezerszer fizesse neki vissza.

— **A választók névjegyzéke** a központi választmány által elkészítettén, az a felszólamlások eszközése tekintetéből f. hó 2-iktől kezdve tíz napon át, vagyis ugyan e hó 11-ik napjáig, a felszólalásokra adandó észrevétele végett pedig — a benyújtott felszólamlásokkal egyetemben — további tíz napon át, vagyis f. hó 12-től kezdve bezárólag e 21-ig a városház nagytermében közszemlére kitétetnek; betekinthező levén ezen névjegyzék valamint a választó polgárok által az érintett határidőn belül naponként reggeli 8 órától 12-ig és délután 2 órától esti 6 óráig, mely délutáni órákban a törvény értelmében kitétt névjegyzék egyszerűsind mindenki által lemásolható.

— **Mai számunkhoz** mellékletként kapják t. olvasóink Csöndes Ferencz soproni — felsőbb helyen engedélyezett felsőbb tanintézetének programját — mit az érdekeltek szives figyelmébe ajánlunk.

— **A moóri honvédemlék** körül a helyett, hogy kegyeletes kezek virágot ültetnének; a kegyeletet melyen sértő szemétkupaczkokat halmoznak egymás mellé. Nem tudjuk, ki van megbízva a szobor gondozásával, mint látszik nagyon kevés tiszteletet tanúsíthat az illető dícső honvédek emléke iránt, hogy eltűri a szobor körül a szemétdombot.

— **A vadászati-jegyek** díjaira névbe azon téves nézet terjedt el, hogy azoknak, kik már a mult évi augusztus hóban jegyeket váltottak ez évi aug.—decemberig terjedő csonka évre fele díjon fogják kiadni: e hír pusztá tévedés, mert bizony e csonka évre is a rendes díjakat kell a vadász-jegyekért fizetni — elég sajnósan.

— **Új könyvek.** A Franklin társulat Budapestén ismét néhány kiadásában újabban megjelent s igen eszinosan kiállított könyvet küldött be szerkesztőségünknek, még pedig: „A háza bölese.“ Emlékkönyv. Szerkesztette Aldor Imre. Ára füzve 1 ft. 60 kr. „Falusi könyvtár.“ Egy egy füzet ára füzve 50 kr. 20. füzet. A földmívelés alapelvei. Victor Rendu után francziából közli Grubiczy Géza. 21. füzet. Allatorvosi jó tanácsok Negyedik könyv a beteg sertés orvoslása. Saját tapasztalata nyomán írta Dely Bertalan. 31. füzet. „Jókai Mór munkái.“ 98-99. Népszerű kiadás. Felfordult világ. A kettős füzet ára füzve 80 kr. „Francia nyelvten“ iskolák és magántanulók számára négy folyamban szerző Schwiedland Frigyes. Negyedik folyam. Ára füzve 80 kr. — „Talmányok könyve.“ Ismeretek a kézmű- és műipar mezejéről. A földmívelés, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter megbízásából és az orsz. magy. ipar-egylet felügyelete alatt több idevágó munka alapján dolgozta Freesky János. Első füzet, számos a szöveg közé nyomott ábrával. Az egész mű tartalma: 1—10. füzet a nyers anyagok erőműves feldolgozása, 11—20. füzet a nyers anyagok vegyi feldolgozása, 21—30. füzet a természeti erők felhasználása, 31—40. füzet a mindennapi élet vegytana. — A mű 40 füzetben fog megjelenni. Egy egy füzet ára 40 kr. E művek kaphatók helyben Klöckner P. könyvkereskedésben.

— **A városi és megyei régiségár** számára Vicsenty Pál 1 drb. régi ezüst érmet, Pék László szinte egy darab ezüst érmet ajándékozott.

— **A sóstói vadászat** csütörtökön vette kezdetét. Vadász és néző volt elég, csupán vadban volt hiány. alig löttek összesen 10 darabot.

— **A palotakülvárosi olvasókör** által könyvtára javára f. é. július 30-án tartott táncmulatság alkalmával kisorsolando nyereménytárgyakat ajándékozta: Lipp Marika. Malomsoky Róza. Czövek Marcsa. Ne prosznel Józsefné. Sz. J. és Felmayer Nándor ur. — Ugyanekkor föllíftettek: Fekete Ferencz 30 kr. Gyurkovics András 50 kr. Toman József 1 ft. 30 kr. N. N. 10 kr. Kirnbauer János 30 kr. Danhoffer Sándor 10 kr. Gerbán János 30 kr. Nyakas Ferencz 50 kr. Zilay J. 50 kr. — Nem mulaszthatja el a rendezőség, hogy a szives felíftetőknék úgy Koncesk Katica kisasszonynak a nyilvánosság terén is köszönetét ne nyilvánítsa, azon szives fáradozásáért, melylyel ugy a multban mint jelenidőben is a díszítéshez elkerülhetlenül szükséges s nemes izléssel összeállított virágfüzért ajándékozni sziveskedett. Fogadja a t. közönség is a tanúsított szives megjelenéseért hálás köszönetűnk: **a rendezőség.**

— **A moóri kir. járásbíró** 1875/6. télidőszakra szükséges 40⁹/₁₀ köbméter (12 öl) hivatalhelyiségi és fogházbeli engedélyezett, cserhasáb tüziifa járandóságának beszerzésére névbe f. évi augusztus hó 15-én a nevezett kir. járásbíró hivatalában reggeli 8 órakor zárt ajánlatokkal összekapcsolat nyilvános árlejtés tartatik. Bánatpénz 18 ft., a többi feltételek a járásbírónál naponként reggeli 9—11 óráig betekinthezők; zárt írásbeli a fennmondott bánatpénzt is befoglaló ajánlatok egyedül a járásbíró által a fennkitézett órák alatt személyesen, avagy postán beküldve az árlejtést előző napig, illetve ezen nap reggeli 8 órájáig fogadhatók el. Moórott, a kir. járásbírósnál 1876. július 31-én. **Dedinszky, kir. járásbíró.**

— **A termés állapotáról** megyénket illetőleg így szól a közigazgatási miniszterhez beküldött tudósítás: Fejmegyének — gazdag termőerejű földjeit tekintve — a mult években kevés szerencséje volt földtermé-

nyeit illetőleg; annál gazdagabb ezen év, melylyel a gazdák meglehetnek elégedve, a Dunamenté kivéve, hol az elöntések pusztítottak. Vannak gazdaságok, melyekben 24—30 csomó búzát kaszáltak egy holdról, az árpa hasonlókép gazdagon fizetett, sok takarmány, azaz etetni való árpa lesz az esőzés és megdölesek miatt. A zab kitévő szalmára és szemre. Igen sajnós, hogy e jelentés nem egészen egyez a valósággal.

— **Tóth Soma** kitévő tánczművésznök — mint már e lapokból is tudják olvasóink — a télre a helybeli színházhoz szerződöttet; Tóth ur a napokban érkezett meg városunkba, s most már állandóan itt fog lakni. A jövő hó 1-jétől kezdve táncleleckéket szándékozik adni ugy kezdők- mint felnőtteknék. A szülők figyelmét előre is felhívjuk erre.

— „**Orpheus**“ című zenészi folyóirat érdekes tartalommal jelent meg. A több új és jeles zeneművet tartalmazó folyóiratot ajánljuk a közönség figyelmébe.

— **Egy pár nap óta** benne vagyunk a kánikulai forróság kelő közepében. Hiába fürdünk napjában háromszor is, nem használ. Csak az az egy vigasztalhat némileg, ha elgondoljuk, hogy másutt még melegebb van. Például Amerikában, hol naponként százával halnak meg napszúrásban. Az amerikai hőséghez képest a mi kánikulánk enyhe tavaszi idő.

— **Több vilárosságot!** A belvárosi közzé igen rossz állapotban van s nagyon szükséges volna kijavítása; most midőn az utcák kövezete általában javíttatik, felhívjuk városunk hatóságának figyelmét, hogy ezen köz kövezete kijavítását is eszközöltesse.

— **A városház melletti köz** kövezete igen rossz állapotban van s nagyon szükséges volna kijavítása; most midőn az utcák kövezete általában javíttatik, felhívjuk városunk hatóságának figyelmét, hogy ezen köz kövezete kijavítását is eszközöltesse.

— **A földfölet megcserepedése ellen.** Nincs rosszabb növényekre névbe, mintha a földfölet megcserepedezik vagyis mint mondják cserepes lesz. Ez nem csak a kikelést nehezíti, hanem sokszor a növény életébe is kerül. Ez eddig a favágító törmelékét rostáltuk meg s ezzel behintve óhajtottuk elkerülni — a mi nagy részben sikerült is, csakhogy egyik baj helyett ismét másikat kaptunk. A fatörmelékét nagy részben ugyanis a fa kérge s héja képezi; — ez pedig tudva levőleg tele van rovar tojásokkal (pete) A midőn tehát a veteményes ágyra visszük ezen törmelékét, számos és számtalan féreg magvát hintjük el, melyeknek kukacjai (prondro) a növények gyökereiben nem kevés kárt tesznek. Ezeket tehát használat előtt meg kell semmisítenünk és pedig azáltal, hogy oltatlan meszet keverünk közé s vízzel leöntjük. — A meszoltás által ezek megsemmisülnek vagy legalább is ártalmatlanokká válnak.

— **Embertelen tett.** Mult hó július 28-án esti 8 órakor Scheier Széchenyi-utcai vasuti őr és bizonyos Strausz Lajos vasuti munkás-felügyelő F. János városi adófizető polgárt mivel a vonat elbrogása után is a vasuti korlát külső szélére támaszkodott ruhájánál fogva megragadván a vaspályán össze-vissza hurcolták, szidalmazták, taszigálták, ütötték s minden kitelhető módon sértegették, mindaddig míg a körülfekvő házakból összefutott férfiak s jó lelkű asszonyok a kánjánok kezéből ki nem szabadították. Szomorú dolog ha a d. vasuti társulatnál ily egyének is működnek. — Mert semmi körülmény között sem lehet az őr, vagy vasuti szolgálatban levő felhatalmazva arra, hogy bárkit is szidalmazzon vagy megüssön. Miért is Scheier és Strausz Lajos, kik végkép megfeledeztek kötelességükről nyilvánosan is megrovandók, mivel az elkövetett méltatlankodás egy utonállótól is sok lett volna. A sérelmekért igazságot szolgáltatni a törvény van hivatva, de a közbotrányt s azokat kik annak okozói nyilvánosságra hozni a sajtónak feladata.

— **Rablás.** Folyó évi július hóban Holnhofer Ferencz nyéki molnárnak a községtől vagy 600 méter távolságban fekvő lakásába ő ismeretlen rabló behatolt és midőn a nevezett a rablók egyikére a pisztolyát elcsúntni akarta, ezáltal főbeüjtve, ellenállásra képtelenné tétetett s így azok a rablást könnyen véghez vitték; elraboltak bankjegyekben 125 frotot és egyéb tárgyakat.

— **Tűz ütött ki** tegnap Seregélyes községben, ismeretlen tényező folytán.

□ **Rövid hírek.** A Margitszigetnek a mult évben 144,166 látogatója volt. — A nemzeti múzeumnak Angliából a világ 12 legnagyobb gyémántjának hű másolatát küldék. Az utánzat bámulatos hű, a valóditól csak abban különbözik, hogy nem oly oly hideg, mint a gyémántkő s fénytük kisebb tüzet játszik. — Greguss Agost „Szépszézeté“ nek első két kötete elkészült s közelebb sajtó alá kerül. Ugyancsak ő Shakspereről is ír hosszabb tanulmányt. — **Veszprémben** tüzoltói gyűlés volt, melyen a megjelent egyetlek egyebek közt érdekes dísz gyakorlatot tartott. — **Füred** statisztika. A magy. füredvendégek száma a következőleg áll. Balaton-Füred 1000, Mehadia 2038, Teplicz 952, Pöstyén 1570, Tencsén Tephez 1474, Varasd Teplicz 1328. — **A szegedi** kiállításra eddigelő 1900 kiállító jelentkezett. — **Mező** Telkinél egy 14 éves fiu fektűt a Kolozsvár felől jövő vonat elé s szétzútot.

